

Gedser Fuglestation

Af Bo Kayser

Indledning

Hvad er der mest behov for, at Gedser Fuglestation leverer af data og ydelser? Det har vi tænkt lidt over. Til fuglebeskyttelsesarbejde på europæisk plan har BirdLife og myndighederne behov for tilstrækkelig information fra de enkelte lande om de enkelte fuglearter og deres forekomst. Det drejer sig yngleudbredelse, bestandstæthed, bestandsændringer, ynglesucces, årsbevægelser, rasteområder, vinterudbredelse m.m. Hvis man for alle arter havde tilstrækkelig med data fra alle lande fra Atlasundersøgelser, Punkttællinger, CES-ringmærkning, redekort, geo-loggere, flytælling osv., var der mindre behov for at indsamle supplerende data på fuglestationerne. Men der er store huller i vores viden, og det er især disse huller, vi på fuglestationerne i Danmark og andre steder skal prøve at fylde ud.

Ved manglende viden om bestandsændringer kan fuglestationerne fx bidrage med antalsændringer fra mange år med standardiseret træktælling og ringmærkning. Fuglestationens registrering af alder og køn kan anvendes til at give en indikation af ynglesuccesen de enkelte år. Hvis der er behov for yderligere information om ynglesucces, kan fuglestationerne gennemføre CES-ringmærkning.

Ud over at tilpasse fuglestationens dataindsamling efter behovene for viden på europæisk plan, bør vi også tilpasse vores uddannelse af ornitologer til feltarbejde efter disse behov, så vi også på sigt kan indsamle de nødvendige data.

Indsamling af data ved hjælp af ringmærkning er tidskrævende og dyr. Det koster omkring 6 kr. pr. ringmærket fugl mod under 0,1 kr. pr. fugl registreret

ved træktælling. Hvis data om fuglenes årsbevægelser i tilstrækkelig grad og meget mere detaljeret fås fra geo-loggere, kan data om antalsændringer i trækket gennem årene måske i stedet indsamles med de meget billigere standardiserede linjetakseringer (Fx 2-4 km, 100 m segmenter, 25 m på hver side, tælling hver femte dag i standardperioderne forår og efterår.). På den anden side er det netop gennem lange tidsserier med data fra standardiseret ringmærkning og træktælling, at fuglestationerne kan bidrage med data til forskernes arbejde. Så en overgang til nye registreringsperioder skal i givet fald testes og indføres over en årrække.

Det med at bidrage som en lille brik i den europæiske og globale fugledataindsamling er i hvert fald noget, som vi på Gedser Fuglestation er begyndt at indtænke i vores arbejde. Konkret kan det dreje om fast at registrere alders- og kønsfordeling for forbitrækkende Ederfugle og Dværgråger for at kunne bidrage med mål for ynglesuccesen.

Ud over den standardiserede overvågning af fugletrækket ved Gedser, blev 2023 et år, hvor vi gik videre med at se på mulighederne for at gennemføre træktælling ved Gedser Odde om foråret. Desuden analyserede vi af ændringer i antallet af trækkende fugle fra 2007 til 2023.

Påvirker klimaændringer eller insektmangel vores fugle mest?

Gedser Fuglestation har på sin hjemmeside udgivet analysen "Træktælling og ringmærkning ved Gedser Odde: Antalsændringer 2007-23. Analyser med sammenligning med ændringer i Sverige og Danmark". For de 59 talrigt registrerede arter var antallet af registrerede individer for ni arter gået signifikant frem (Krikand, Fløjsand, Toppet

Havlit, Gedser Odde, 15. marts 2023. Foto: Bo Kayser.

Træktælling ved Gedser Odde den 15. marts 2023. Foto: Bo Kayser.

Skallesluger, Hjejle, Hættemåge, Rødstrubet Lom, Sjagger, Rødtoppet Fuglekonge og Dompap), mens det for seks arter var gået tilbage (Dværgmåge, Gul Vipstjert, Rørsanger, Havesanger, Løvsanger og Grønirisk).

Vi så på, om ændringerne ved Gedser, i Sverige og i Danmark kunne forklares med stigende gennemsnitstemperaturer eller faldende insektmængder. Stigende temperaturer kunne føre til, at nordgrænsen for yngleudbredelsen rykkede nordpå, og hvis nordgrænsen gik igennem Sverige, kunne det føre til antalsfremgang i Sverige. Faldende insektmængder kunne føre til lavere ynglesucces og bestandstilbagegang hos insektædere, måske mest i Danmark, hvor så stor en del af landet er påvirket af landbrugets brug af sprøjtemidler.

Det viste sig, at det i Sverige var omkring 40 pct. af de insektædende arter, som var gået tilbage, mens det i Danmark drejede det sig om hele 62 pct. For gruppen af frøædere, planteædere og altædende var der derimod i både Sverige og Danmark konstateret en fremgang for omkring 70 pct. af arterne.

Konklusionen på analysen var, at både højere temperaturer og faldende insektmængder påvirker fuglene, men forskelligt fra art til art.

Du kan læse mere i rapporten, som ligger på Gedser Fuglestations hjemmeside.

Forsøg med træktælling om foråret ved Gedser Odde

Tidligere blev der kun gennemført træktælling om efteråret ved Gedser Odde. I 2022 blev der gennemført en såkaldt helårstælling, hvor der blev talt i alle årets måneder. I 2023 fortsatte vi med forsøg med forårstræktælling. I standardperioden, som er sat til at gå fra 21. februar til 31. maj, blev der gennemført 28 morgentællinger og dermed talt omkring hver fjerde dag. Anvendes der korrigerede antal svarende til, at der er blevet talt i fem timer alle morgener i standardperioden, svarer det til, at der blev registreret 429.399 forbitrækkende. Rapporten om forårstrækket 2023 kan læses på fuglestationens hjemmeside.

Københavns Universitet og DOF ansøgte i 2023 om støtte fra Miljøministeriets Jagttegnsmidler til projektet "Udvikling af national bestandsovervågning af trækfugle ved brug af citizen science" med "Hovedformålet at videreudvikle omkostningseffektive metoder til standardiseret bestandsovervågning af trækfugle....". Et af delmålene er, at "Analysere de samlede data med henblik på at udvikle metoderne og dataindsamlingen således, at de bliver statistik robuste fremover". Miljøministeriet godkendte ansøgningen og har bevilliget det ansøgte beløb

På Gedser Fuglestation håbet vi meget, at resultaterne

fra dette projekt kan give os de længe ønskede værktøjer til at indbygge den "statistiske robusthed" i vores træktællingsdata, der sikrer, at resultaterne rent faktisk giver et retvisende billede af fugletrækket ved Gedser Odde. Vi glæder os til at bidrage til gennemførelsen af projektet i det omfang, Københavns Universitet og DOF har behov for det.

"Gedser Fuglestation modellen" præsenteret for Danmarks Ringmærkerforening

På Gedser Fuglestation opfattede vi det godt nok som et skulderklap, da Danmarks Ringmærkerforening bad os om at holde et indlæg på deres årsmøde. De syntes, at det er sådan en god måde, Gedser Fuglestation har opbygget og gennemført standardiseret ringmærkning og siden standardiseret træktælling, stiller resultaterne til rådighed i årsrapporter og publiceret større analyser af de indsamlede data.

Med titlen "Fra ring til resultater: Værktøjer -Dagligdag – Resultater" præsenterede vi, hvordan vi arbejder, og fortalte om, hvordan de andre fuglestationer kan få hjælp fra Gedser Fuglestation og fra DOF til at gøre noget tilsvarende, hvis de har lyst.

Standardaktiviteter i 2023

Aktivitetmæssigt har 2023 været et forholdsvis normalt år på Gedser Fuglestation. Standardiseret træktælling er gennemført om efteråret og forsøg med træktælling er gennemført om foråret. Standardiseret ringmærkning er gennemført forår og efterår. Flere formidlingsarrangementer er afholdt, og vi har hygget os på fuglestationen.

Ved efterårets træktællinger blev der registreret 859.184 fugle, hvilket er noget højere end året før. Der blev ringmærket 11.880 fugle i 2023, hvilket er en smule mere end de 11.038, der blev ringmærket i 2022.

En stor tak skal rettes til såvel observatører, ringmærkere, alle de andre frivillige og sponsorerne, som har muliggjort endnu et godt år for fuglestationen. Og tak til Naturstyrelsen og Guldborgsund Kommune for et godt samarbejde.

Vægten af én ringmærker svarer til vægten af omkring 3.500 småfugle. Her Gert Juul Jeppesen og Hans Nissen Lind.
Foto: Bo Kayser.

Sjældne fugle set i Gedserområdet gennem året

I dette afsnit omtales arter, der i 2023 er registreret i DOFbasen i Gedserområdet med kategorien sjælden.

13-20/1 blev der registreret Rødhalsset Gås 1-3 på Gedser Agerland. En trækkende Kongeederfugl blev set 19/10 og 24/10 ved Gedser Odde. Desuden blev der registreret to arter, som er på SU-listen.

Vær opmærksom på, at ovenstående omfatter hele Gedserområdet, hvorimod træktællingerne kun omfatter Gedser Odde. Ringmærkede småfugle omtales i afsnittene om ringmærkning.

Få mere information

Gedser Fuglestation præsenterer løbende nyheder og resultater via elektroniske medier. På hjemmesiden www.gedserfuglestation.dk publiceres under "Resultater" årsrapporter for træktælling og ringmærkning tidligt det efterfølgende år. Samme sted publiceres mere omfattende

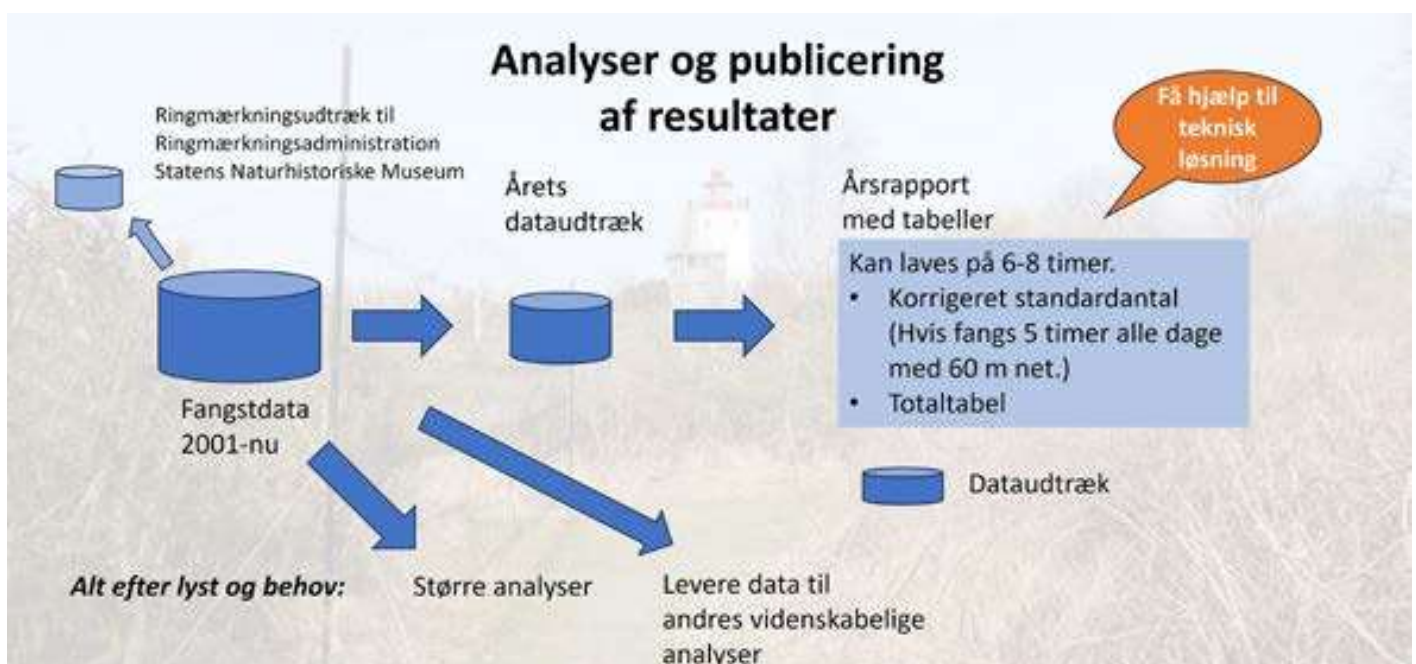

Illustration fra præsentationen "Fra ring til resultater: Værktøjer – Dagligdag – Resultater."

de analyser. Daglige dagbogsindlæg og nyheder kan også læses på hjemmesiden. Endelig er der løbende information til og mellem interesserede via Facebook-gruppen Gedser Fuglestations Venner og Facebook-siden Gedser Fuglestation.

I Fugleåret 2022 blev der bragt et afsnit under Gedser Fuglestation, som også omhandlede Hyllekrog. Afsnittet omfattede konklusioner vedrørende trækket ved Hylle-

krog kontra Gedser, som ikke var drøftet med observatørrerne på Hyllekrog. Gedser Fuglestation beklager dette, og pointerer at indlægget kan læses som et oplæg til debat, og står for Gedser Fuglestations egne vurderinger.

Gedser Fuglestations område, 13. maj 2023. Foto: Bo Kayser.

Tabel for 2023

	Forår	Efterår
Ringmærkning		
Dækning i standardperioden	92 dage fra 1/3 til 15/6	105 dage fra 20/6 til 15/11
Netmeter gennemsnit	211	110
Ringmærkning total	2.648 (65 arter)	9.232 (88 arter)
Talrigst mærkede arter	Jernspurv 318 Rødhals 297 Gærdesmutte 233 Løvsanger 215 Gransanger 156	Blåmejse 1.644 Fuglekonge 1.180 Rødhals 875 Gransanger 555 Gærdesanger 459
Sjældneste mærkede arter	Vendehals 1 Sortstrubet Bynkefugl 1 Flodsanger 1 Høgesanger 1 Lille Fluesnapper 1	Blå Kærhøg 1 Blåstjert 1 Ringdrossel 1 Høgesanger 1 Hvidbrynet Løvsanger 1
Træktælling		
Dækning i standardperioden	28 dage i fra 21/2 til 31/5	116 dage fra 11/8 til 20/12
Træktælling total	113.660 (145 arter)	859.184 (200 arter)
Talrigst observerede arter	Ederfugl 72.393 Bramgås 5.561 Sortand 5.424 Stær 3.963 Blisgås 2.834	Bog-/Kvækerfinke 186.918 Ederfugl 158.649 Sjagger 157.403 Sortand 50.727 Ringdue 45.399
Sjældneste observerede arter	Nordisk Lappedykker 3 Sule 34 Sortgrå Ryle 6 Pirrol 1	Kongeederfugl 1 Silkehejre 1 Storkjove 1 Gulirisk 1

Ringmærkningsnettene er lukket for i dag, 16. august 2023. Foto: Bo Kayser.

Gedser Odde, 15. marts 2023. Foto: Bo Kayser.